

Dr. Kovács L. P. Bánk OFM

„ÖRÜLJETEK AZ ÚRBAN SZÜNTELENÜL”

(Fil 4,4)

Öröm a Bibliában

Ne féljete! Örüljete!

Készült XVI. Benedek pápa PORTA FIDEI motu proprio
apostoli levele nyomán meghírdetett HIT ÉVÉBEN

Budapest, 2012

ÖRÖM A BIBLIÁBAN

Első elmélkedés

Az öröm a boldogság mosolya, néha kacagó áriája. Örömtelen világnak tűnik a mienk. Nem csoda, hiszen boldogságról is ritka esetben hallunk. Az erőszak, a csalások tömkelege, a munkanélküliség és tudatos munka-kerülés, az élet- és vagyonvédelem tetemes hiánya, a súlyos szegénység, a türelem- és szeretethiányos családok, a gyermektelenség és a rosszul nevelt gyerekek csapatai, meg még ki tudja hány gyökere van a most ténylegesen aggasztó örömtelenségnek. Pedig nem ez a természetes állapotunk. Isten, mint hitünk tanítja, végtelenül boldog. Amikor elhatározza, hogy világot teremt, nem kényszeríti arra senki. Mivel végtelenül tökéletes, nem tud és nem is akar tökéletlen világot teremteni. Abszolút tökéleteset nem hozhat létre, hiszen csak véges lehet a teremtmény, de amit létesít, az a céljának megfelel, tehát bölcséleti értelemben véve is jó. Meg is állapítja a teremtmények fajtáinak kialakítása után, hogy amit létrehozott, az jó. A látható világban a legfejlettebb és legnagyobb lény az ember. A többi teremtménynek ősmintája Isten tökéletességeinek egy-egy vonása. Az ember teremtése előtt azonban ezt mondja az Úr: „Alkosunk embert a mi képünkre és hasonlatosságunkra... Megteremtette tehát Isten az embert a maga képére; Isten képére teremtette őt, férfinak és nőnek teremtette őket.” (Ter 1,26-27) Mi ez a gépiség vagy másként ősminta? Isten benső, szentháromságos élete, a szeretet élete. Ennek lényege: Az Atyától az isteni értelem működése (önismeret) során születik szellemi születéssel a Második isteni Személy, a Fiú, a Szó-ban (Igé-ben) kimondott végtelen önismeret. Az isteni Személynek is kell, legyen természete (lényege). Mivel csak egyetlen isteni lényeg lehetséges, ezt az egyet adja oda Fiának az Atya. A Fiú ettől a végtelen ajándéktól végtelenül boldog. De azonnal ajándékozza is vissza Atyjának, hiszen neki is szüksége van erre a lényegre (végtelen értelem és akarat). Aztán, mint már közös tulajdont együtt ajándékozza az Atya és a Fiú az isteni akarat működése síkján a Harmadik isteni Személynek, a Szentléleknek. Isten tehát végtelenül boldog végtelen tökéletessége birtokában, és abban az ajándékozásban, amiről szóltunk. Ezt a végtelen szeretetet teszi meg Isten az ember ősmintájának. Az ember

tehát önmagában is érték, de nem teljesen tud boldog lenni. Isten maga állapítja meg: „Nem jó, hogy az ember egyedül van: alkossunk hozzá illő segítőt is... Azután az Úr Isten asszonyá formálta a bordát, amelyet az emberből kivett, és odavezette az emberhez. Az ember ekkor azt mondta: „Ez végre csont az én csontomból, és hús az én húsemból! Legyen a neve feleség (isa), mert a férfiből (is) vétetett”. (Ter 2,18.22-23) Azzal, hogy a saját nagy értékét ajándékozni tudja az ember, boldog lehet, ha meg is teszi: „Ezért elhagyja a férfi apját és anyját (és mindenki mást is), a feleségéhez ragaszkodik, és egy testté (szervezetté) lesznek”. (24) Ezen felül „Isten megáldotta őket, és azt mondta nekik Isten: Szaporodjatok, sokasodjatok, töltsétek be a földet!” (Ter 1,28) Íme, az ember boldogságának isteni alapvetése. Aki tehát boldog akar lenni, oda kell ajándékoznia önmagát párja boldogítására, egy egész életre. Ez nyilván áldozatokkal jár, de ezek csak értékesebbé teszik a házasságot. Aztán együtt kell vállalniuk az életszolgálatot, és kettejük szerelméből kell fakadnia kettejük élete közös gyümölcsének, folytatójának, a gyermeknek, gyermekeknek is. A sátán szembeszállt Istennel. Megtehetette, van szabad akarata. Ezzel azonban eljátszotta a boldogsága lehetőségét is. Esküdt ellensége Istennek. Neki közvetlenül ártani nem tud. Árt hát Isten kedvencein, fogadott gyermekein, az embereken keresztül. Ezért vitte bűnbe az ősszüelőket, kísérti rosszra a többi embert. Ezért vitte gyilkosságba a világ legelső gyermekét, Káint. Ezért rombolja a családok életét, sokszoros fortéllyal akadályozza a gyermekek fogantatását, születését, jóra neveltetését. Ezért segít irtani az élő természetet, és irtani az emberek közötti bizalmat, szeretetet, családok békéjét: Ne legyen boldogság és öröm!

Második elmélkedés

Isten boldogságra teremtette az egész világot, elsősorban az embert. Őt nemcsak ezen a világon akarta boldoggá tenni, hanem meghívta, sőt kötelezte arra, hogy a szép, örömteli földi élet után a mennyország örök örömeiben nyerje el végső, tökéletes boldogságát. Ezt a tervet ugyan megzavarta az ősbűn, meg a bűnössé vált földi életben elburjázott személyes vétkek, de Isten megadta a bűnbocsánat lehetőségét megtestesült Fia ál-

tal. Ugyancsak neki köszönhetjük, hogy megnyílt számunkra az üdvösség lehetősége, és a földön szerzett érdemek alapján nyerünk odafönn igazságos intenzitású örök örömeket. A zsoldáros az öröm énekes boldogságát érzi megvalósulni Istennel való kapcsolatában: „Énekelek az Úrban, amíg élek, amíg leszek, zsoldárt zengek Istenemnek. Beszédem legyen kedves előtte, én pedig az Úrban leljem gyönyörűségem. Vesszenek el a bűnösök a földről, és ne legyenek többé az istentelenek! Áldjad én lelkem az Urat!” (Zsolt 104,33-35) Maga Isten is örömmel szemléli műveit: „Dicsőség az Úrnak mindörökké, örvendezzen műveinek az Úr, akinek a tekintetére megremeg a föld, s érintésére füstöt vetnek a hegyek”. (31-32) Vannak azonban oktalan, vagyis komolyan gondolkodni nem képes emberek, akiket nem tölt el Isten gyönyörű világának szemlélete: „Jó dolog az Urat dicsérni, nevednek, ó Fölséges, éneket zengeni, hirdetni reggelente kegyelmedet, éjjelente hűségedet tízhúrú hárfával, énekszóval, lanttal. Mert tetteiddel megörvendezettél, Uram, s ujjongok kezéd műveinek. Milyen nagyok, Uram, műveid, milyen mélységesek gondolataid! De az oktalan ember nem ismeri, s az esztelen nem érti ezt meg”. (Zsolt 92,2-7) Az Egyház a papi zsolozsma napi végzésnek kezdetén erre a mindent átfogó öröme hívja az imádkozókat: „Jöjjetek, örvendezzünk az Úrnak, ujjongjunk szabadító Istenünknek. Járuljunk eléje magasztalással, vigadjunk előtte zsoldárokkal”. (Zsolt 95,1-2) Ez az öröm átjárja az eget és a földet: „Örvendjenek az egek, ujjongjon a föld, zúgjon a tenger, s ami betölti azt. Vigadjanak a mezők, és minden, ami rajtuk van! Ujjongjon akkor az erdő minden fája az Úr előtt, mert eljön, eljön, hogy megítélje a földet”. (Zsolt 96,11-13) Ez a látogatás számonkérés lesz a kezdet kezdetén adott isteni parancs teljesítéséről, amit az Úr akkor adott, amikor a kialakított gyönyörű világot boldogan adta a teremtett ember-gyerekének: „Fogta tehát az Úr Isten az embert, és az Éden kertjébe helyezte, hogy művelje és őrizze meg. Az Úr Isten ugyanis megalkotta a földből a föld minden állatát és az ég minden madarát, és odavezette őket az emberhez, hogy lássa, minek nevezi el őket, mert minden élőlénynek az lett a neve, aminek az ember elnevezte”. (Ter 2,15.19) Aki tehát Ura akarata szerint nem rabolta, tönkretette, hanem szépítette, gondozta a rábízott természetet, annak a következő boldogító ítéletet mondja az érkező Úr: „Jól van, derék és hű szolga! A kicsiben hű voltál, sokat bízok rád, menj be Urad örömébe!” (Mt 25,21.23) Viszont a lusta, munkakerülő szolga jutalom és öröm helyett súlyos, örök büntetést

kap: „Te gonosz és lusta szolga! Vegyétek el tőle a talentumot és adjátok annak, akinek tíz talentuma van! Mert mindannak, akinek van, még adnak, és bővelkedni fog. Attól pedig, akinek nincs, még azt is elveszik, amije van. A haszontalan szolgát pedig dobjátok ki a külső sötétségre. Lesz majd ott sírás és fogcsikorgatás”. (26.28-30) Isten tehát mindenkinek felkínálja a természetes és természetfeletti világ örömeit, de itt a földön érdemeket kell gyűjteni azzal, hogy ami szép és örömet kínál, azt óvjam, fejlesszem, osszam meg azokkal, akiknek Isten általam akar küldeni belőle. A földi értékem boldogsággal szolgál földi életemben, utána ennek az örömszolgálatnak megfelelően kapom jutalmamat a mennyben.

Harmadik elmélkedés

Néhányat felsorol Mózes nagy búcsúbeszédében az emberi örömökből, amelyeket Isten tervei szerint nyújtani akar annak, aki az Ő alapvető elgondolásait megtartja: „Áldott leszel a városban, s áldott a mezőn, áldott lesz méhednek gyümölcse, földednek gyümölcse, állataid ellése, marháid csordája és juhaid akla. Áldottak lesznek csúreid, s áldottak éléstáraid. Áldott leszel, ha bemégy és ha kimégy. Összetöri az Úr ellenségeidet, akik ellened támadnak: egy úton jönnek ki ellened, s hét úton futnak el színed elől. Áldást bocsát az Úr magtáraidra, s kezéd minden munkájára, s megáld téged azon a földön, amelyet a te Urad, Istened ad neked”. (MTörv 28,3-8) Isten a zsidó nép súlyos bűneiért Jeruzsálem pusztulását szabta ki rettenetes büntetésül. De ez nem tart örökké. Hazahozza népét hetven év múlva, és öröme fordítja sorsukat: „hallatszani fog még az öröm hangja és a vidámság hangja, a vőlegény hangja és a menyasszony hangja, azoknak a hangja, akik így szólnak: Adjatok hálát a Seregek Urának, mert jó az Úr, mert kegyelme örökkévaló”. (Jer, 33,10-11) Viszont Isten keményen bünteti azokat, akik törvényeit semmibe veszik. Elvonja tőlük ígért örömeit: „Megver téged az Úr tébolyodással, vaksággal és elmezavarral, s úgy fogsz tapogatózni délben, mint ahogy a vak szokott tapogatózni a sötétben s nem fogsz célhoz jutni útjaidon. Minden időben sanyargatni fognak s erőszakosan elnyomnak, s nem lesz, aki megszabadítson téged. Feleséget veszel és más fog hálni veled, házat építesz, és nem fogsz lakni benne, szőlőt

ültetsz, és nem szüretelsz belőle. Előtted fogják levágni marhádat és te nem eszel belőle, szemed előtt rabolják el szamaradat, s nem adják többé vissza neked, ellenségeidnek adják juhaidat, s nem lesz, aki segítsen, téved. Fiaid s lányaid más nép hatalmába kerülnek és szemed azt látni fogja és bár egész nap epekedik a látásuk után, nem lesz erő kezdedben. Földed gyümölcsét s munkád minden eredményét olyan nép eszi meg, amelyet nem ismersz és sanyargatni fognak mindenkor és elnyomnak minden időben és eszedet vesztet rémültödben azok miatt, miket látni fog szemed”. (MTörv 28,28-34) De Mózes még hosszan ecseteli az isteni törvények meg nem tartása miatt elvesztett csodás örömeit. Istentelen világunk legalább a zsidókegykori rettenetes szenvedéseiből tanulna! „Akkor eltüntettem Júda városából és Jeruzsálem utcáiról az öröm hangját és a vidámság hangját, a vőlegény hangját és a menyasszony hangját, mert rommá lesz az ország”. (Jer, 7,34) Viszont az élet természetes örömeit kínálja az Isten akarata szerinti házaseset: „Élvezd az életet feleségeddel, akit szeretsz, hívságos életed minden napján, amely neked a nap alatt jutott – összes hívságos napodon –, mivel ez a te részed az életben azon fáradság mellett, amellyel a nap alatt vesződsz. Amit kezéd megtehet, vidd véghez serényen, mert sem cselekvés, sem tervezetés, sem bölcsesség, sem tudás nincs az alvilágban, ahová sietsz”. (Préd 9,9-10) „Úgy találtam tehát, hogy nincs jobb az embernek, mint hogy örvendjen cselekedeteinek, mert ez az osztályrésze. Ugyan ki adja neki tudtul, mi lesz majd utána?” (3,22) Öröm forrása a normális táplálkozás is: „Nem marad egyéb jó az embernek, mint enni, inni, és fáradsága mellett lelkét jól tartani. Ez is Isten kezéből érkezik. Mert ki tud enni és élvezni önelkülre? Mert annak, aki kedves előtte, Isten bölcsességet ad, tudást és örömet; a bűnösnek pedig azt a gyötrelmet és hiábavaló gondot adja, hogy gyűjtsön és halmozzon, és később olyannak juttassa, aki kedves Isten előtt”. (2,24) A Prédikátor nagy kritikus, de az örömet dicséri: „Dicsérem ezért az örömet, mivel az embernek úgyszólván java a nap alatt, mint hogy egyék, igyék és örvendezzen. A fáradsága mellett hadd kísérje őt legalább ez élete napjain, amelyeket Isten adott neki a nap alatt”. (8,15)

Negyedik elmélkedés

A helyes táplálkozás is az élet örömeihez tartozik: „Azt találtam tehát helyesnek, hogy mindenki egyék, igyék, és élvezze az örömet fáradsága mellett, amellyel a nap alatt küszködik élete megszámlált napjain, amelyeket Isten neki adott, mivel ez jutott neki osztályrészül. Sőt, ha Isten bárkinek vagyont és kincset ad, és megengedi, hogy kivegye a részét belőle, élvezze és gyönyörűségét találja fáradsága gyümölcsében, ez Isten ajándéka. Nem gondol ugyanis az ilyen sokat élete napjaival, mert Isten a szívét a gyönyörökkel tölti el”. (Préd 5,17-19) A normális étkezéssel kívül is lehet öröm a földi dolgokban. A bor sokak szemében örökös kísértés tivornyákra, részegsége, perpatvarra, veszekedésre. Ezért teljesen elítélik fogyasztását. Pedig ez is Isten ajándéka az örömről. Abimelek példázatában a fák királyuknak kérik fel a szőlőtőkét is. Az így hártja el a megtiszteltetést: „Elhagyhatnám-e boromat, amely Istent és embert felvidít, hogy a többi fa között mozogjak?” (Bír 9,13) Az egészséges táplálkozás kellemes kiegészítése az ember számára a bor: „Füvet sarjasztasz az állatoknak, és növényeket az ember szolgálatára, kenyeret adsz a földből, és bort, hogy vidámságot az ember szívét”. (Zsolt 104,14-15) A bőkezű vendéglátásban is maradj józan: „Légy minden dolгодban mértékletes, akkor nem ér semmi betegség. Aki a vendéglátásban bőkezű, azt sokak ajka dicséri, és igazának hiteles a bizonyossága”: (Sir 31,27-28) Ha néha sújt az Úr keze, nem oszt bőséget, elszomorodik az ember: „Eltűnt az öröm és ujjongás a gyümölcsöskertből, és a szőlőkben nem vigadnak, nem kiáltoznak. Bort a sajtóban nem tapos a taposó, az örömkialtás megszűnt”. (Iz 16,10) De áll ez is: „Akik könnyek közt vetnek, majd ujjongva aratnak. Csak mentek és sírtak, úgy vitték vetni vetőmagjukat, de ujjongva jönnek vissza majd, s úgy hozzák a kévéiket”. (Zsolt 126,5-6) Az étkezés kellemességénél sokkal szebbek és boldogítóbbak a szerelem örömei: „Legyenek azok egyedül a tieid, és ne osztozzanak veled idegenek. Áldott legyen a forrásod, és vigadj ifjúkorod feleségével! A szerelmes szarvas üsző, a bájos zerge, részegítsen meg téged a keble minden időben, és az ő szerelmében gyönyörködj szüntelen! Miért is engednéd, fiam, hogy idegen asszony elcsábítson, s ugyan miért melegednél más nő kebelén? Hisz a férfi útjai Isten előtt vannak, ő minden ösvényét szemmel kíséri! A bűnöst vétkei megragadják, és bűneinek kötelei fogva tartják, meg kell

halnia fegyelem híján, csapdába kerül, mert nagyon is balga”. (Péld 5,18-23) „A jó asszonynak boldog a férje, éveinek száma kétszeres lesz. A derék asszony jól tartja urát, s az békében tölti el éveit. Jó feleség jó osztályrész, amely istenfélő férfinak jut jótetteért”. (Sir 26,1-3) Ez a jó házasságban megélt öröm hív képe az ember és Isten közt éledő boldogságnak: „Mert, ahogy feleségül veszi az ifjú a szüzet, úgy vesz feleségül a te felépítőd, és ahogy örül a vőlegény a menyasszonynak, úgy örül majd néked Istened”. (Iz 62,5) A termékenység az igazi öröm a házasságban. Ezt érezte át Anna, Elkána felesége, aki sokáig szenvedett a gyermektelenség miatt: „Ujjongóvá vált az én szívem az Úrban, Istenem révén felemelkedett a szarvam. Míg sokat szül, aki meddő volt, akinek sok fia volt, meddőségbe esik”. (1Sám 2,1.5) „Úgy lakhat házában a gyermektelen asszony, mint a fiain örvendő anya”. (Zsolt 113,9) A gyermek születése az édesanya csodálatos öröme: „Az asszony is, amikor szül, szomorkodik, mert eljött az ő órája; amikor azonban megszülte a gyermeket, már nem emlékszik a szorongatásra az öröm miatt, hogy ember született a világra.” (Jn 16,21) Az igazi apai, anyai öröm akkor teljesül be, amikor a fiú felnőve bölcs emberré válik: „A bölcs fiú öröme atyjának, a balga fiú pedig bújánata anyjának”. (Péld 10,1)

Ötödik elmélkedés

A közösség életében széles körű örömeket ad az Úr, hogy együtt örüljön ifjú és öreg, nő és férfi, szegény és gazdag. Ilyen közös örömben kovácsolódik össze igazán a nép. Az egész országot elárasztotta egykor a királyok megkoronázása. Amikor Dávid király már nagyon öreg volt, népe egyre türelmetlenebbül várta, hogy sok fia közül melyiket jelöli utódjának. Kitörő örömmel fogadták döntését: Salamon üljön még életében trónomra! „Lementek tehát Szádok pap, Nátán próféta, Benája, Jojada fia, a keretiek és a felettiek, felültették Salamont Dávid király öszvére, és elvitték a Gihonhoz. Aztán Szádok pap elővette a sátor olajos szaruját, és felkente Salamont, majd megfúvatták a harsonát, az egész nép pedig azt kiáltotta: Éljen Salamon király! Aztán az egész sokaság felvonult a városba. Közben a nép fújta a fuvolát, s olyan örömmel ujjongott, hogy a föld csak úgy zengett kiáltásuktól”. (1Kir 1,38-40) Izrael sokat harcolt különböző né-

pek hadseregeivel. A harc mindig feszült aggodalommal kezdődik, hiszen senki sem tudja kiszámítani teljes biztonsággal a hadiszerencsét. Annál felszabadultabb és nagyobb az öröm a győzelem után. Amikor a nagyon fiatal Dávid bátyjait látogatta Saul király hadseregében, és látta, hogy egy óriási termetű filiszteus harcos hetvenkedve odaáll a két csapat közti térre, gyalázza a zsidó sereget, káromolja Istenüket, és háborús ütközet helyett párharcot ajánl, de nem mer vele senki kiállni, Dávid elcsodálkozott. Óriás? Erős? Akkora lándzsája van, hogy külön hadfi cipeli? A mindenható Isten sokkal erősebb. Én kiállok vele. Nyájamat őrizve megvédtem medvétől, oroszlántól. Ettől sem félek. Aztán valóban kiment ellene csupán bottal és parittyával felszerelve. Ügyes, jól begyakorolt mozdulattal kezelte parittyáját, az elhajított kővel homlokra találta a filiszteust, aki megingott, hasra esett, Dávid pedig kirántva Góliát kardját, levágta annak a fejét. Óriási öröm a zsidó csapatban, a filiszteusok rémülten menekülnek. A győztes hadfiak üldözik és ölik őket. A harc után hazafelé vonuló csapatok elé ünnepelni jönnek ki lányok, asszonyok. Ujjongva körtáncot lejtnek, boldogan énekelnek: „Megvert Saul ezret, Dávid pedig tízezret”. (1Sám 18,7) A babiloni fogságból kiszabadult zsidók örömét csodálatos együttérzéssel énekelte meg a zsoldos: „Mikor az Úr megfordította Sion fogságának sorsát, olyan volt, mintha álmodnánk. Akkor szánk vígsággal telt meg, nyelvünk pedig ujjongással. Azt mondták akkor a nemzetek között: Nagy dolgokat művelt velük az Úr. Nagy dolgokat művelt velünk az Úr, azért örvendezünk. Akik könnyek közt vetnek, majd ujjongva aratnak. Csak mentek és sírtak, úgy vitték vetni vetőmagjukat; de ujjongva jönnek vissza majd, s úgy hozzák a kévéiket”. (Zsolt 126,1-3.5-6) Vannak viszont benső, csendes, titkos örömök is: „Amely szív ismeri saját bánatát, annak örömébe nem vegyül hivalkodás”. (Péld 14,10) Az egészségre is hasznos a szív öröme: „Vidám szív jót tesz a testnek, a nyomott kedély pedig elszáritja a csontokat”. (17,22) Néha elég örömforrás egy jó szó is: „a szívbeli bánat leveri az embert, de a szép szó felderíti”. (12,25) „A barátságos tekintet felvidítja a lelket, és a kedvező hír erősíti a csontokat”. (15,30) Isten nem irigyli tőlünk a tiszta örömet, csak a bűnös érzéstől óv. Ráfizetnek, „akik gonosztevésben találnak örömet, és gonosz hamisságon ujjonganak”. (2,14) Istenhez fohászodik az igaz ember, hogy megpróbáltatásain ne örülhessenek ellenségei: „Nézz rám és hallgass meg, Uram, Istenem! Ragyogtasd fel szememet, hogy halálos álomba sohase merüljek, hogy so-

hase mondja ellenségem: Legyőztem! Ne örvendezzenek szorongatóim, hogy meginogtam”. (Zsolt 13,4-5) „Ítéld meg igazságod szerint Uram, én Istenem, hogy ne örvendjenek rajtam, és ne gondolhassák szívükben: Jól van, én lelkem! Ne mondhassák: Felfaltuk! Piruljanak el, jussanak szégyenbe mind, akik örülnek, szerencsétlenségemen De ujjongjanak és örvendezzenek, akik igazamat óhajtják!” (35,24-27)

NE FÉLJETEK! ÖRÜLJETEK!

Napjainkban az emberek nagy része fél. Fél attól, hogy elveszik tőle értékeit, hogy csalódik vezetőiben, fél kimenni az utcára, fél, hogy a hazugság legyőzi az igazságot, hogy az életnek nincs is igazán értelme. Azt a néhány szót, amit címnek szántam, nem én találtam ki. Az angyal mondta Jézus születésének perceiben a nyájukat őrző pásztoroknak. Én csak megismétlem, hogy megnyugtassam hallgatóimat: Egyedül Isten követének valom magamat. Senkitől nem akarok mást, csak hogy higgye el, amit Isten megbízottjaként, Isten ígéjeként hirdetek. Magyar ember vagyok. Büszke nemzetemre, annak minden értékére, múltjára, sikereire, kultúrájára, különösen pedig küldetésünkre, amelyet ezer éven át önfeláldozóan vállaltak és teljesítetek őseink. Különösen pedig arra, hogy Isten új küldetésre adott nekünk bizalmat. Katolikus vallású magyar vagyok. Hiszem mindazt, amit Isten kinyilatkoztatott, és a Római Katolikus Egyház tanít. Hitem mellett örülök annak, hogy a kinyilatkoztatást tudományként legfelső szinten is tanulhattam. Professzoraim ritka tehetséget kaptak Istentől, kiművelt emberfők és okos tanárok voltak. Örülök annak, hogy taníthatom Isten ígését, és szolgálatomat elfogadja az Úr és a kedves hívek is. Örülök annak, hogy 1948 nyara óta intenzíven kutathattam és terjeszthettem a Magyarok Nagyasszonyának hitét. Aggodalmam is van: Édes magyar Hazánk jelenlegi sorsa egyfelől, másfelől az a tény, hogy sokan elvesztették hitüket Istenben és a Magyarok Nagyasszonyának pártfogásában. Remélem, nőhet ismeretünk, hitünk és magyarságunk erősödhet. Isten a világot boldogságra teremtette. Ezt a boldogságot összeülek elvesztették. A Názáreti Jézus szerezte vissza nekünk.

Első elmélkedés

Isten a világot boldogságra teremtette

A teremtés elbeszélése ezzel a mondattal kezdődik. „Kezdetben teremtette Isten az eget és a földet”. (Ter 1,1) Előtte tehát Istenen kívül nem volt semmi. Vörösmartyval így fogalmazhatnánk a valóságot: „Sötét és semmi voltak, én valék: Kietlen, csendes, lény nem lakta éj”. (Csongor és Tünde).

Isten fogalma magában hordja, hogy Ő végtelenül jó. Ha tehát akar valamit tenni, ami kívül esik a Szentháromságon, az csak jó, boldogító lehet. Ezután a Szentírás részletezi a teremtés alakulását: A fényes, de élettelen anyagból hogyan lesz a mai világ, a kietlen vázra hogyan kerül növények és állatok millió változata. Mindez maga a gyönyörűség, és minden a legvégén teremtendő ember boldogítására szolgál: „Alkossunk embert a mi képünkre és hasonlatosságunkra, hogy uralkodjék a tenger halain, az ég madarain, az állatokon és az egész földön!” (26) Ez is a boldogság jele: minden az övé. A minta ok még többet mond Isten szándékáról. Isten belső, szentháromságos, végtelen boldogsága az ember mintája. Az egyedül álló első ember, a férfi Ádám segítőtársat kap, „mert nem jó az embernek egyedül lenni”. (2,18) A család, az emberi hármasság a teljesülés: „Szaporodjatok, sokasodjatok, töltsétek be a földet!” (1,28) – A boldogság első nagy eseménye Ádám és Éva találkozása: „Ez végre csont az én csontomból, és hús az én húsemből. Legyen a neve feleség (isa), mert a férfiből (is) vétetett. Ezért elhagyja a férfi apját és anyját, a feleségéhez ragaszkodik, és egy testté lesznek”. (2,23-24) Az isteni terv még be sem teljesült egészen, mielőtt gyermekük lett volna, saját esendőségük rontotta el Isten gyönyörű tervét.

Második elmélkedés

A Fiúisten az Atya akaratából öröktől fogva a teremtendő világ minta-oka. Bár Isten nem része a teremtett világnak, és kívülről is tökéletesen érti minden részét, de a beteljesítő tény, a minta-ok tényleges megtestesülése, az emberi természet felvétele a Második Isteni Személy fősége alá kívánatossá tette, hogy két emberi tényezővel különösebben ismerkedjék: a szeretettel és a szenvedéssel. A Fiúisten számára új vállalat jelentett a bűn utáni emberi állapot. Isten első üdvösségtervében ugyanis nem szerepelt sem betegség, sem halál, sem lelki szenvedéshez tehát új helyzetet jelentett, nehéz és megalázó vonatkozást. Az emberek ősanja, Éva, hivatása az volt, hogy önmagáról megfélelmezve minden tettével jövődő gyermekei boldogságát mozdítsa elő. E helyett a kísértő ígérattől felajzva arra gondolt, hogy a tiltott gyümölcsből lakmározva istenasszony

lesz. Bűne, büntetése kettős: „Magsokasítom gyötrelmedet és terhessed kínjait! Fájdalommal szüled a gyermekeket! Vágyakozni fogsz a férfi után, és ő uralkodni fog rajtad.” (Ter 3,16) Az édesanyás szeretetet átélve Jézus magzatként valószínűleg nem okozott szenvedést édesanyjának, hiszen Máriának az ősbűn büntetése alól mentességet adott a szeplőtelen fogantatás kiváltságával. (Bár a Jelenések könyvében azt olvassuk, hogy a Napba öltözött Asszony vajúdik szülése közben. Jel 12,4) Jézus ősszülei engedetlenségét a szenvedésből fakadó engedelmességgel tette jóvá: „Bár Isten Fia volt, engedelmisséget tanult abból, amit elszenvedett, és amikor eljutott a beteljesedéshez, örök üdvösség forrása lett mindazoknak, akik engedelmeskednek neki.” (Zsid 7,8-9) A szenvedés komoly emberi élmény, nem szabad lekicsinyelni az emberi szenvedések tényét. Sajnálja, hogy aboldogságrateremtetemembernekviselnielleztasokfájdalmat,hiszenIsten eredeti terve szerint az embereknek nem kellett volna ebben részesedniük.

Harmadik elmélkedés

Ne féljete hát attól, hogy a világ Megváltója Ábrahám, Jákob és Dávid király véréből született test szerint! Örüljete inkább annak, hogy a fölséges Isten ilyen nagyszerű gonddal kiválasztott ősök ivadékaként küldte közénk. Az Édesanyja, aki egyetlen kapocs volt megtestesülésében az istenség és emberi nem között, a Gondviselés működésének legföltettebb tárgya volt. Máriának semmi köze nem volt semmilyen bűnhöz. Jézus halálának érdemét előre alkalmazta rá Isten, így az ő lelkét teremtése pillanatában megajándékozta az Úr a megszenelő kegyelemmel, mint az ősszülőket egykor. Nem volt tehát egy pillanatig sem az eredeti bűn sújtottja, mint az összes többi Ádám-ivadék. Semmiféle bünt soha nem követett el. Isten pedig vigyázott arra, hogy az őskön keresztül Ádám és Éva génjeiből azok kerüljenek Mária testébe, amelyek tökéletes testet építettek számára. Ugyanígy, Jézus csak tőle örökölhette emberi értékeit. Jézuson kívül minden más ember szülőpártól, két embertől fogantatik. Sem az apa, sem az anya nem tudja, hogy a meghatározott számú gén milyen tulajdonságokat örökített át a megfogant új embernek. Ezt egyedül Isten irányítja, aki ezzel meghatározza az új ember egész lényét a számára kijelölt életpálya alapjaként. A testkezdeményhez ugyanis megteremti Isten a semmiből

a lelket. A lélek a test informálója, alakítója: teljes összhangba kerülnek egymással, mivel Isten kontármunkát nem végez. Jézus fogantatásánál, ami a Szentlélek teremtő erejéből jött létre, a legnagyobb gonddal járt el Isten, hiszen az Ő Fia emberségében is a legtökéletesebb.„Isten pedig a hatodik hónapban elküldte Gábiel angyalt Galilea városába, amelynek Názáret volt a neve, egy szűzhöz, aki el volt jegyezve egy férfival. A neve József volt, Dávid házából, a szűz neve meg Mária. Bement hozzá az angyal, és így szólt: Üdvözlégy, kegyelemmel teljes, az úr van teveled. Őt zavarba ejtette ez a beszéd, és elgondolkodott, hogy miféle köszöntés ez. Az angyal pedig folytatta: Ne félj, Mária! Kegyelmet találtál Istennél. Íme, méhedben fogansz, és fiút szülsz. Jézusnak fogod nevezni. Nagy lesz ő, a Magasságbeli Fiának fogják hívni; az Úr Isten neki adja Dávidnak, az ő atyjának trónját, uralkodni fog Jákob házában mindörökké, és királyságának nem lesz vége. Mária erre megkérdezte az angyaltól: Miképpen lesz ez, hiszen férfit nem ismerek. Az angyal ezt felelte neki: A Szentlélek száll rád, és a Magasságbeli ereje megárnýékoz téged; azért a Szentet is, ki tőled születik, Isten Fiának fogják hívni. Íme, Erzsébet, a te rokonod is fiat fogant öregségében, és már a hatodik hónapban van, ő, akit magtalannak hívtak, mert Istennél semmi sem lehetetlen. Mária ere így szólt: Íme, az Úr szolgálóleánya, legyen nekem a te igéd szerint. És eltávozott tőle az angyal”. (Lk 1,26-38) Ez a gyönyörű, sőt a világ leggyönyörűbb eseménye akkor is megvalósult volna, ha ősszüleink nem vétkeztek volna, és nem lett volna szükség a megváltásra. Isten ugyanis öröktől fogva elhatározta, hogy világot terem, és ehhez az ősfomat, a forma-okot, a történelem során majd megtestesülő Fia embersége adja. Jövendő teste lesz az anyagi létezők ősfomája, emberlelke pedig a szellemieké: angyaloké, emberlelkeké. A későbbi tényleges megtestesülés a teremtés befejező örömmünnepe lett volna a bűnbeesés nélkül. Így is igazi nagy ünnep. Sőt sok tekintetben az egyszerű hívek számára bensőségesebb, mint a húsvét. Mária számára ettől kezdve Jézus az egyetlen központ, akit a Mennyei Atya rábízott. Siet vele Ein-Karimba, hogy a Megváltó előfutárát a megváltás kincsében, az istengyermekségben részesítse, megadja neki a megszentelő kegyelmet édesanyja méhében hat hónapos magzatként. Onnan három-négy hónap távollét után tér haza Názáretbe. Mivel senkivel semmit nem közölt elutazása előtt, vőlegénye, József, nagyon kemény lelki vívódáson ment keresztül, látva menyasszonya áldott állapotát. Végül angyal keresi föl és nyugtatja meg.

Negyedik elmélkedés

„József, Dávid fia, - mondta neki álmában az Úr angyala -, ne félj magadhoz venni feleségedet, Máriát, mert ami őbenne fogantatott, a Szentlélektől van. Fiút fog szülni, és a Jézus nevet adod neki, mert ő szabadítja meg a népet bűneitől. Mindez pedig azért történt, hogy beteljesedjék az Úr szava, amit a próféta által mondott: Íme, a szűz méhében fogan és fiút szül, és a nevét Emmánuelnek fogják hívni. Ez azt jelenti: Velünk az Isten.” (Iz 7,14; Mt 1,20-22) Mária és József, nem kaptak mindenre utasítást. Soha nem hallották, hogy a Megváltónak Betlehemben kell születnie? Nem készültek oda menni. Isten a római császárral összeírást rendeltetett épp erre az időre. Mária örökös volt, szülei vagyonát örökölte, személyesen kellett összeírásra, vagyona bevallásra. Ezért kellett törvény szerint férjhez mennie, hogy a családi vagyon ne kerüljön idegen kézbe. Betlehemben tolongtak az elszármazottak, a szállás tele volt, ezért a városvégi üres barlangistállóba kellett menniük. A kis Jézus így jelezte, hogy nem kér, nem fogad el az emberektől semmit. Ő viszont egész mennyországot hagyott el, és akar megnyitni az emberiség előtt. „Amikor ott voltak, eljött az ideje, hogy szüljön, és megszülte elsőszülött fiát. Pólyába takarta és jászolba fektette”. (Lk 2,6-7) Nem hiszem, hogy kis mécsesnél egyebük lett volna világitani. Jézus a fényt is a mennyben hagyta. Az emberek békében aludtak otthonaikban. Csak a pusztában nyájukra vigyázó pásztorok voltak talpon. „Egyszer csak ott termett mellettük az Úr angyala, és az Isten fényessége körülragyogta őket. Félni kezdtek nagy félelemmel. Az angyal ezt mondta nekik: Ne féljete! Íme, nagy öröme hirdetek nektek, melyben része lesz az egész népnek. Ma született nektek az Üdvöztő, az Úr Krisztus, Dávid városában. Ez lesz a jel számotokra: találni fogtok egy kisdedet pólyába takarva és jászolba fektetve. Ekkor azonnal mennyei sereg sokasága vette körül az angyalt és dicsérte Istent: Dicsőség a magasságban Istennek, és a földön békesség a jóakarató embereknek. És történt, hogy amikor az angyalok visszatértek tőlük a mennybe, a pásztorok így szóltak egymáshoz: Menjünk át Betlehembe, és lássuk azt a dolgot, ami történt, s amelyet az Úr hírül adott nekünk. Elmentek tehát sietve, és megtalálták Máriát és Józsefet, és a jászolban fekvő kisdedet. Amikor meglátták őket, elbeszéltek nekik, amit a gyermek felől hallottak. És mindnyájan, akik hallották, csodálkoztak azon, amit a pásztorok beszéltek nekik. Mária

pedig megjegyezte mindezeket a dolgokat, és el-elmélkedett rajtuk szívében. A pásztorok pedig visszatértek, magasztalták és dicsérték Istent mindazokért a dolgokért, amiket hallottak és láttak, úgy, ahogy megmondták nekik”. (9-20) Amint most és minden karácsonykor elmondták őseinknek is, lélekben a legkisebb részletig átélte népünk. Tegyük ezt mi is mindenütt: a családi karácsonyfa alatt, a templomban, dúdolgassuk jártunkban-keltünkben azokat a gyönyörű énekeket, amelyekben az örök és mindig új karácsonyt népünk évezreden át újraélte. „Mennyből az angyal lejött hozzátok, pásztorok, pásztorok, hogy Betlehembe sietve, menvén, lássátok, lássátok. Istennek Fia, aki született jászolban, jászolban, Ő leszen nektek Üdvözítőtok valóban, valóban.” (Ho25,1-2) „Dicsőség mennyben az Istennek! Dicsőség mennyben az Istennek! Az angyali seregek vígan így énekelnek: Dicsőség, dicsőség Istennek! Békesség földön az embernek! Békesség földön az embernek! Kit az igaz szeretet a kis Jézushoz vezet, Békesség, békesség embernek.” (Ho 21,1-2) „Csordapásztorok midőn Betlehemben csordát őriznek éjjel a mezőben. Csordát őriznek éjjel a mezőben. Isten angyali jövének melléjük, nagy félelemmel telék meg ő szívük. Nagy félelemmel telék meg ő szívük.” (Ho 20,1-2) „Pásztorok, pásztorok örvendezve sietnek Jézushoz Betlehembe. Köszöntést mondanak a kisdednek, ki váltságot hozott az embernek.”

Ötödik elmélkedés

A világ Megváltója minden kétséget kizáróan Jézus Krisztus. Benne teljesedtek az Isten által előre megmondott tények, amelyeknek együttesen kellett megjelenni, megvalósulni a Megváltóban. Amikor ténylegesen eljött emberalakban a Második isteni Személy, ezeket az előzetes igazodási pontokat (Dávid Fia, Szűztől születik Betlehemben, Dániel próféta által megjelölt időben, végigszenvette a Dávid zsoltáraiban és Izajás könyvében leírt kínokat, előfutára, Keresztelő Szent János tanúskodott róla, csodái és tanítása igazolta istenségét, maga az Atyaisten két ízben tanúskodott mellette) mind beteljesítette. Legnagyobb tanúja maga a Mennyei Atya volt, aki kétszer is „szeretett Fiának” mondta, előbb nagy tömeg előtt, utóbb pedig három főtanítványa: Péter, Jakab és János, és az Ószövetség két igen fontos tanúságtevője: Mózes és Illés előtt. Jézus messiási, istenemberi leg-

nagyobb tanúja pedig halottaiból való feltámadása volt. Az apostoli kollégium világba küldésében a legfontosabb tennivaló ennek tanúsítása volt. Erre a tanúságtételre épül a mostani hívek hite is. Mi, magyarok is erre a sziklára építettük hívó életünket. A Gondviselés szeretetének különleges megnyilatkozása a betlehemi élmény felidézése volt. Tudatosodó emlékeim között fontosak voltak számomra a falum pásztorainak karácsonyi szokásai. Szenteste a családi asztalnál szerényen ünnepezve meglepődtem, hogy a kanászok és a csordások kürtölése és ostorpattogtatása hangzott az utcánkban. Ezek az emberek rendkívül szerények, szűkszávúak voltak, amikor tavasztól őszi reggel kihajtották a gazdák állatait, vagy ahogyan a nap hosszú ki-be gyaloglásai, egész napos legeltetésük után hazaérve minden házhoz beirányították az állatokat. Én is észrevettem, hogy a pásztorok nem magamutogató emberek. Munkájuk fontos, de társadalmi megbecsülése az utolsó lehetett szellemi és anyagi téren egyaránt. Karácsonyeste úgy éreztem, most ők állnak az események megünneplésének kiinduló pontjában, hiszen a betlehemi Kis Jézus megszületését pásztoroknak üzentte meg Isten. Nekik szólt az angyal a mennyi fényből: „Ne féljete! Íme, nagy örömet hirdetek nektek, melyben része lesz az egész népnek. Ma született nektek az Üdvözítő, az Úr Krisztus Dávid városában. Ez lesz a jel számotokra: találni fogtok egy kisdedet pólýába takarva és jászolba fektetve.” (Lk 2,10-12) Tietek minden szó, minden hangsúly és az öröm mindörökre. Először ti láthatjátok meg az Isten Fiát gyermekként, a ti jászolotok a bölcsője, a ti szénátok illata az első üzenet a teremtett világ növényeiből, az első jel, hogy Isten szemében a ti lenézett világotok értékesebb, mint a gazdagok jóléte, akár a császár aranyos palotája. Ti lesztek az első tanúi Isten nagy terveinek: a megváltás újra egyenlővé teszi az embereket. Ti látjátok az egyszerű ruhás Szűzanyát édesanyaként. Mellette a Gondviselés által kijelölt védelmező: szintén kétkezi munkás Szent József is titeket fogad örömmel. A többi ember majd a ti örömetökből részesül apránként. Ennek a tudatát éreztem akkor gyerekfejjel. Most ennek az előadásnak gondolatvilágában értem a pásztor-ostor durrogatásának, az öblös ökörszarv tülök világméretű pusztákon, két évezreden áthatoló basszusában, hogy ezek az egyszerű emberek megértették az angyalok szavát. Így már másként emelkedik a lelkemben a gyerekesen, de mély hittel és átérzéssel előadott pásztorjátékunk emléke is. Úgy éreztük, a mi kis mondókáinkon éled hitelesen az első, az egyetlen nagy karácsony.

Hogy őseink ilyen érzésekkel hallgathatták és gyökerezették a lelkükbe a végtelen jézusi szeretetet. Ez a gyökér élt és él valahol még most is, mert hitoktatói karácsonyaimat is ezzel tudtam betölteni, tanítványaimmal érzékeltetni: a kis Jézust mi nagyon mélyen a szívünkbe zártuk.

Tartalom

Öröm a Bibliában 5-13.

Öt elmélkedés

Ne féljete! Örüljete! 14-21.

Öt elmélkedés

Szentírási idézetek:

Szent Jeromos Bibliatársulat, Budapest, 1997

Borító kép:

Giorgione: Pásztorok imádása, 1505